

Міністерство освіти і науки України
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (Україна)
Західноукраїнський національний університет (Україна)
Херсонський державний аграрний університет (Україна)
Запорізький національний університет (Україна)
Вінницький національний аграрний університет (Україна)
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (Україна)
Національний університет харчових технологій (Україна)
Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)
ПВНЗ «Європейський університет» (Україна)
Державна вища професійна школа в Коніні (State University of Applied Sciences in Konin)
(Республіка Польща)

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС- СЕРЕДОВИЩА В СВІТОІНТЕГРАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції

22-23 квітня 2021 року

м. Мелітополь

УДК 336(043)
Т13

Фінансове забезпечення інноваційного розвитку бізнес-середовища в світоінтеграційному просторі: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції Мелітополь (22-23 квітня 2021 р.) / ТДАТУ; відпов. за випуск Н.В. Трусова. – Мелітополь, 2021. – 234 с.

Збірник містить наукові матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансове забезпечення інноваційного розвитку бізнес-середовища в світоінтеграційному просторі» викладачів, докторантів, аспірантів, наукових співробітників, представників органів державного і місцевого самоврядування, громадських організацій, підприємств та установ, здобувачів вищої освіти і молодих учених. Матеріали конференції висвітлюють актуальні питання проблем функціонування та фінансового забезпечення бізнес-середовища в умовах інноваційного розвитку, формування потенціалу фінансового ринку у забезпеченні інвестиціями бізнес-середовища, визначення ролі страхування у забезпеченні інвестиційної привабливості бізнес-середовища, формування регіональної політики в контексті стимулювання інноваційного розвитку бізнес-середовища та питання функціонування фінансово-кредитного механізму зовнішньоекономічної діяльності бізнес-середовища.

3. Семко В. М. Роль ринку міжбанківського кредитування у забезпеченні розвитку банківської системи. URL: <https://ofp.cibs.ubs.edu.ua/files/1501/15svmrrm.pdf>

УДК 336.77

*Радченко Н.Г.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного, м. Мелітополь, Україна*

ОГЛЯД ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ КРЕДИТУВАННЯ АГРОБІЗНЕСУ

Сьогодні на ринку аграрного кредитування працює значна кількість суб'єктів, готових фінансувати аграрний сектор – банки, міжнародні фінансові організації, кредитні спілки, держава через програми підтримки. Основними кредиторами залишаються банківські установи, які останнім часом збільшили увагу до аграріїв, але, як і раніше, висувають жорсткі умови – чиста кредитна історія, досконала фінансова звітність, бездоганна репутація, успішне функціонування підприємства протягом достатнього періоду. Усі ці складові безумовно дають можливість побудови ефективних довгострокових взаємовідносин між банками та аграрними підприємствами.

На початку 2020 року з аграрними підприємствами готові співпрацювати 75 банківських установ, що здійснюють свою діяльність на ринку кредитних ресурсів [1]. За даними НБУ, у структурі кредитного портфелю банків України, станом на кінець 2020 року, питома вага галузі «Сільське, лісове та рибне господарство» становить 9%. За останні 5 років кредитний портфель аграрної галузі за строками користування не мав чітко визначеної структури. Питома вага довгострокових кредитів знижувалась з кожним роком і у 2020 році досягла рівня 4,2% загального обсягу кредитних ресурсів.

Найчастіше аграрії залучають кредитні ресурси на інвестиційні цілі (техніку, обладнання, нерухомість, реконструкцію основних засобів тощо) та на фінансування оборотного капіталу. Кошти залучають на умовах класичного кредиту за участю тільки позичальника та кредитора або за пільговими програмами – авалювання векселів, партнерські програми, в яких безпосередню участь приймає третя сторона – постачальник та виробник.

Слід зазначити, що пропозиції банків дуже схожі між собою за об'єктом кредитування, графіком погашення, терміном та вартістю. У таких умовах дуже складно зробити правильний вибір банку та кредитного продукту, використання якого підвищить ефективність аграрного виробництва. Поряд з широким асортиментом схожих пропозицій, вибір ускладнюється ще й недостатнім рівнем знань про специфіку банківського кредитування. Тому, на нашу думку, важливим є постійний моніторинг банківського ринку та пошук вигідних пропозицій та моделей кредитування.

Стримуючим фактором розвитку банківського кредитування аграрних підприємств, як завжди, залишається висока вартість кредитних ресурсів та значні вимоги до забезпечення, якого часто не вистачає для покриття кредитних зобов'язань позичальників. Оцінюючи рівень процентної ставки, варто згадати «критерій економічної ефективності використання кредиту», запропонований І.А. Бланком [2, с. 311]. На думку науковця, рівень процентної ставки по кредиту повинен бути нижче рівня рентабельності господарських операцій, для здійснення яких він залучається. Тільки за таких умов, кредит, як інструмент залучення додаткових фінансових ресурсів, буде забезпечувати процес розширеного відтворення та підвищення ефективності виробництва аграрних підприємств.

Слід відмітити, що останні 3 роки «критерій економічної ефективності використання кредиту» має від'ємне значення. Отже, ціновий фактор здійснює негативний вплив на формування кредитних відносин аграрних підприємств з банківськими установами. Перед аграріями постає питання пошуку

альтернативних джерел фінансування, вартість яких була б нижче у порівнянні з банками [3].

Рис. 1. Динаміка вартості кредитних ресурсів та рівня рентабельності аграрних підприємств [3]

Здешевлення кредитів стало можливим за рахунок реалізації державних програм кредитування, програми кредитування від республіки Білорусь, міжнародних програм підтримки від Німецько-Українського фонду, Європейського інвестиційного банку, Європейського банку реконструкції та розвитку.

Особливої уваги, останнім часом, заслуговує державна програма підтримки «Доступні кредити 5-7-9%» [4]. На сьогодні, налічується 24 банківські установи, які є партнерами та провадять дану програму. Серед них є ПриватБанк, Укргазбанк, ОщадБанк, Таскомбанк та інші.

Станом на 15 березня 2021 року сума кредитних договорів за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» становить 25 484,8 млн. грн. Лідерами у кредитуванні виступають наступні банки:

1. Райффайзен Банк Аваль – 3 470 млн грн на рефінансування, 1 644 млн грн антикризових кредитів та 224 млн грн на інвестиційні проекти;

2. ПУМБ – 2 136 млн грн кредитів рефінансування, 1 226 млн грн кредитів на подолання кризи та 95 млн. грн на інвестування;

3. ОщадБанк – 665 млн грн на рефінансування, 817 млн грн на антикризові заходи та 802 млн грн на інвестиції;

4. ПриватБанк – 397 млн грн кредитів рефінансування, 880 млн грн антикризових та 995 млн грн інвестиційних кредитів.

Таблиця 1

Структура кредитного портфелю Державної програми «5-7-9%»

ВЕД	Обсяг, млн грн	Питома вага, %
Сільське господарство	16 879	61,45
Торгівля	4 922	17,9
Промисловість	3 805	13,8
Послуги	1 860	6,8
Разом	27466	100

Джерело: [4]

Ринок аграрних кредитів розвивається в напрямку комплексних послуг, що включатимуть фінансування, посівні матеріали, добрива, системи захисту, паливо та страхові послуги. Усі суб'єкти кредитних відносин очікують певних змін, що матимуть місце з появою ринку землі. У зв'язку з цим, з'являться нові кредитні продукти, нові технології, моделі кредитування, а, отже, й нові проблемні питання для подальших наукових досліджень.

Таким чином, можна зробити висновок, що на сучасному етапі в Україні аграрним підприємствам надані широкі можливості залучення кредитних ресурсів. За умови ефективного використання залучених коштів суб'єктами господарювання можливі значні зрушення в обсягах виробництва, котрі, в свою чергу, позначаються на фінансовому стані підприємств, їх прибутковості та ефективності.

Для активізації процесу кредитування, на наш погляд, важливо продовжувати процес удосконалення механізму формування вартості кредитних

ресурсів та почати роботу над вирішенням проблемних питань забезпечення кредитних зобов'язань аграрними підприємствами. Слід зазначити, що перші кроки вже зроблені - зареєстрований законопроект №3205 «Про Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві», завданням якого є надання часткових гарантій за кредитними зобов'язаннями малих і середніх суб'єктів підприємництва, що здійснюють діяльність у сільському господарстві.

З іншого боку, аграрні підприємства повинні обов'язково працювати над підвищенням власної інвестиційної привабливості - формувати позитивний імідж; підтримувати фінансову стійкість підприємств на належному рівні; розвивати організаційну та фінансову культуру підприємства; підвищувати ефективність виробництва; удосконалювати методичні підходи до складання бізнес-планів із врахуванням вимог міжнародних фінансових організацій, тощо. Державно-приватне партнерство банківських установ, міжнародних фінансових організацій та суб'єктів аграрного сектору забезпечить кредитний процес ефективними інструментами для стабілізації економіки країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua>
2. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: учебный курс / К.: НикаЦентр, Эльга, 2002. – 528 с.
3. Трусова Н.В., Радченко Н.Г. Інструменти фінансової підтримки кредитування аграрної галузі в Україні // *Облік і фінанси*. 2020. №4 (90). с. 59-67. DOI [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4\(90\)-59-67](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2020-4(90)-59-67)
4. Програма «Доступні кредити 5-7-9%». URL: https://bdf.gov.ua/dostupni-kredit-5-7-9_approved_04.05.2020.pdf